

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

10 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componența:

Președinte

Gordilă Nicolae

Judecători

Covalenco Elena

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion

judecând, fără citarea părților, recursile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina și de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017, în cauza penală privindu-l pe

Lupu Vasili Xxxxx, născut la xxxxx, originar din s. Xxxxx r-ul Xxxxx, domiciliat mun. Xxxxx str. Xxxxx, ap. x

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 03.08.2014 – 30.01.2017

2. Instanța de apel: 21.02.2017 – 27.04.2017

3. Instanța de recurs: 26.06.2017 – 10.10.2017

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 30 ianuarie 2017, Lupu Vasili Xxxxx a fost recunoscut vinovat de comiterea contravențiilor prevăzute de art. 78¹ Cod contravențional, pe 5 episoade, fiind liberat de răspundere contravențională în legătură cu intervenirea termenului de prescripție, cu încetarea procesului penal.

Acțiunea civilă a părții vătămate Lupu Elena a fost admisă parțial și s-a încasat din contul lui Lupu V. în beneficiul lui Lupu E. prejudiciul moral

în mărime de 50000 lei (cincizeci mii lei).

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că Lupu V., la 05.07.2014, în jurul orei 23:30, fiind în stare de ebrietate alcoolică, aflându-se la domiciliu său pe str. Xxxxx, ap. x, mun. Xxxxx, în care locuiește cu soția Lupu Elena Xxxxx, a.n. xxxxx, a inițiat un conflict cu ultima, fără careva motive a numit-o cu cuvinte necenzurate, înjosindu-i onoarea și demnitatea, cauzându-i suferințe psihice, după ce i-a aplicat multiple lovituri cu pumnii în piept, peste diferite regiuni ale corpului, cauzându-i astfel suferințe fizice soldate cu leziuni corporale, care conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1685/D din 25.07.2014 se califică ca vătămare neînsemnată.

Tot Lupu V., la data de 07.11.2015, aproximativ la ora 20:00, aflându-se pe str. Xxxxx, ap. x mun. Xxxxx, i-a aplicat o lovitură cu pumnul în regiunea feței soției sale, Lupu E., ca urmare a loviturii dânsa a căzut, potrivit raportului de constatare medico-legală nr. 5534 din 09.11.2015 fiindu-i cauzată vătămare neînsemnată.

Tot Lupu V., la data de 10.12.2015, aproximativ la ora 08:30, aflându-se în apartamentul nr. x din str. Xxxxx, mun. Xxxxx, unde domiciliază împreună cu soția sa Lupu E., a inițiat cu ultima o ceartă în cadrul căreia acționând intenționat, urmărind premeditat scopul provocării vătămarilor corporale și înjosirii demnității acesteia, a înjurat-o și i-a aplicat lovituri cu picioarele în regiunea coapselor, iar cu șlapii lovituri în regiunea capului, după care a lovit-o cu capul de perete, provocându-i vătămări corporale neînsemnate, dureri fizice și suferințe psihice.

Tot Lupu V., la data de 09.02.2016, în jurul orei 07:00, fiind în stare de ebrietate alcoolică, aflându-se în domiciliul său, din mun. Xxxxx, str. Xxxxx, ap. x împreună cu soția sa Lupu E., în virtutea art. 133¹ lit. a) Cod penal, având calitate de membru de familie, a inițiat un conflict cu ultima din motiv că în casă era dezordine. În timpul certții Lupu V. a numit-o pe Lupu E. cu cuvinte necenzurate, după care a îmbrâncit-o și lovit-o și i-a aplicat mai multe lovituri în regiunea pieptului cu un pantof sportiv.

Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 596/D din 18.03.2016, la Lupu E. s-au depistat leziuni ce se califică ca vătămare neînsemnată, fiindu-i cauzate astfel dureri fizice și suferințe psihice.

Tot Lupu V., la data de 14.06.2016, aproximativ în jurul orei 22:00, în timp ce se afla la domiciliul său amplasat în mun. Xxxxx, str. Xxxxx, ap. x, a

inițiat un conflict cu fiica sa Castraveț Larisa, în cadrul căreia i-a aplicat ultimei lovituri cu mâna pe suprafața corpului, cauzându-i în rezultat, potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 1745/D din 24.06.2016, vătămare neînsemnată.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către:

3.1. Avocatul Rotaru Tamara în numele inculpatului, prin care a solicitat acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie achitat, cu respingerea acțiunii civile.

În motivarea apelului a invocat că:

- lipsesc cu desăvârșire probe ce ar confirma vinovăția lui Lupu V., sentința este bazată doar pe declarațiile părții vătămate Lupu Elena care este în cazul dat persoană cointeresată și instanța nu a apreciat declarațiile ei sub un aspect critic, iar alte careva probe nu au fost prezentate instanței;

- faptul că în familia Lupu deseori se iscau conflicte nu este negat de Lupu V., dar inițiatorul acestor conflicte întotdeauna a fost fosta lui soție Lupu E., care îl provoca mereu având un scop bine determinat, ceea ce ultima a menționat și în ședința de judecată, de a-l lipsi pe Lupu V. de dreptul de a locui în apartamentul în care domiciliază. Astfel, Lupu E. se străduia să adune cât mai mult material compromițător în privința lui Lupu V., astfel la fiecare ceartă iscată de ea, chema colaboratorii de poliție;

- inculpatul a fost învinuit de săvârșirea a 5 episoade de violență în familie, prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, însă la acest capitol este necesar de reținut că în fiecare caz aparte raportul de expertiză medico-legală a calificat vătămarile ca neînsemnate, iar declarațiile părții vătămate au fost de așa natură că evident că acestea sunt în discordanță totală cu concluziile din raportul de expertiză;

- Lupu V. nu a recunoscut vina pe 4 episoade unde figurează ca parte vătămată Castraveț Larisa, a recunoscut parțial vina pe episodul din 14.06.2016, în acest episod inculpatul declară că a dorit doar să închidă ușa pe care fiica lui o trăgea spre ea ca să o deschidă, astfel nici în cazul dat nu se putea vorbi de o oarecare vină, a fost o situație conflictuală survenită din ambele părți;

- în ceea ce ține de prejudiciul moral, a menționat că suma prejudiciului încasat este absolut deplasată de la realitate. Lupu Vasile

activează în calitate de constructor și banii câștigați abia îi ajung pentru a supraviețui, salariul mediu lunar fiind de 2500 lei. Eventual dacă sentința rămâne în vigoare, inculpatul este sortit ca pînă la sfârșitul vieții să meargă din instanță în instanță și să achite bani executorilor judecătorești.

3.1. Avocatul Osoian Lilian în numele părții vătămate Lupu Elena, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să fie dispusă încasarea sumei de 100000 lei din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate, cu titlu de prejudiciu moral.

În motivarea apelului a invocat că:

- prevederile art. 10 alin. (1), (2) Cod penal și ale Legii nr. 196 din 28.07.2016 nu sunt aplicabile la caz. Pedepșa stabilită este una disproporțional de blîndă în comparație cu faptele săvârșite și circumstanțele cauzei. Inculpatul a săvârșit 7 infracțiuni (reîncadrate în contravenții), cu o deosebită cruzime, în stare de ebrietate, fiind impulsiv, creînd părții vătămate prejudicii morale, exprimate prin dureri fizice chinuitoare, maltratare. Astfel, prejudiciul moral poate fi reparat prin echivalent bănesc, în mărime de 100 000 lei.

În rest, dispozițiile sentinței privind acțiunea civilă au fost menținute.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017, a fost respins apelul avocatului Osoian Lilian în numele părții vătămate Lupu E. și admis apelul avocatului Rotaru Tamara în numele inculpatului, fiind casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care s-a dispus achitarea lui Lupu Vasili de sub învinuirea de săvârșire a 5 episoade de violență în familie, în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu este prevăzută de legea penală.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că, deși stările de fapt prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității corespund adevărului și indică la existența unor acțiuni prejudiciabile, fapta inculpatului stabilită prin încadrarea indicată de procuror nu este prevăzută de legea penală.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat că art. 78¹ Cod contravențional a fost introdus prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, în vigoare din 16.09.2016, prin urmare acțiunile inculpatului, și anume maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui

membru al familiei, care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale, la momentul pronunțării sentinței, cât și la momentul comiterii faptelor invocate de procuror în rechizitoriu, nu erau prevăzute de Lege.

Subsecvent, instanța de apel a constatat că la momentul comiterii fapta prejudiciabilă de care a fost învinuit Lupu Vasili se încadra în prevederile art. 201/1 Cod penal. Totodată, în lumina modificărilor operate prin Legea anterior menționată, instanța de apel a statuat că faptele expuse de procuror prin rechizitoriu, la data examinării cauzei în ordine de apel, nu mai constituie infracțiuni.

Astfel, raportînd circumstanțele de fapt și de drept la dispozițiile art. 390 Cod de procedură penală, instanța de apel a considerat că în speță, în privința inculpatului, urmează a fi aplicate prevederile art. 390 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, or după cum s-a reținut, fapta inculpatului nu este prevăzută de legea penală.

Succesiv, vis-a-vis de argumentele avocatului Osoian Lilian în numele părții vătămate Lupu Elena, referitor la încasarea din contul inculpatului a prejudiciului moral în mărime de 100000 lei, ținînd cont de circumstanțele de fapt, instanța de apel a considerat că instanța de fond, la rîndul său, just a dispus admiterea parțială a acțiunii civile, cu încasarea din contul inculpatului în beneficiul lui Lupu Elena a sumei de 50000 lei cu titlu de prejudiciu moral, or suma de 100000 lei este exagerată în raport cu circumstanțele cauzei, precum și avînd în vedere starea materială a lui Lupu V.

6. Decizia instanței de apel este contestată cu recursuri ordinare de către:

6.1. Procuror, prin care solicită casarea totală a acesteia, cu menținerea sentinței.

În motivarea recursului menționează că instanța de fond corect a constatat că fapta inculpatului constituie contravenția prevăzută de art. 78¹ Cod contravențional – violență în familie, care a provocat vătămarea neînsemnată a integrității corporale, luînd în considerație modificările operate la art. 201¹ Cod penal prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, intrată în vigoare la 16.09.2016 și introducerea art. 78¹ Cod contravențional prin aceeași lege și aplicînd prevederile art. 10 Cod penal.

Partea acuzării consideră că, conform art. 391 alin. (2) Cod de

procedură penală, în cazul prevăzut în art. 223 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de fond corect a încetat procesul penal intentat în privința inculpatului, pe motiv că fapta acestuia constituie contravenția prevăzută de art. 78¹ Cod contravențional, cu încetarea procesului pe motivul expirării termenului de atragere la răspundere contravențională.

Partea acuzării concluzionează că instanța de apel nu a clarificat circumstanțele relevante pentru prezenta cauză și a adoptat o soluție neargumentată la modul convenit, în legătură cu ce decizia nu poate fi menținută și urmează a fi casată.

6.2. Inculpat, prin care solicită casarea parțială a acesteia, în partea admiterii acțiunii civile a părții vătămate și încasării prejudiciului moral în mărime de 50000 lei.

În motivarea cererii depuse, recurentul își exprimă dezacordul cu decizia atacată, pe care o consideră neîntemeiată și ilegală în partea soluționării acțiunii civile. Recurentul invocă că cele relatate de partea vătămată nu corespund realității, fiind în contradicție cu materialele cauzei, aceasta urmărind să-l deposedeze de imobilul în care locuiește. Suplimentar, recurentul menționează că activează în calitate de constructor, având un salariu mic și nu este în stare să achite suma de 50000 lei, dispusă de a fi încasată de la el cu titlu de prejudiciu moral.

7. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că cel declarat de inculpat urmează a fi respins, ca inadmisibil, iar cel declarat de procuror urmează a fi admis.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 1), 2), lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să îl respingă, ca inadmisibil sau să îl admită, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și cu menținerea hotărârii primei instanțe, când apelul a fost greșit admis.

Privind recursul ordinar declarat de inculpat, Colegiul penal lărgit constată că argumentele expuse sunt neîntemeiate. În primul rând, se reține că instanța de apel și-a motivat soluția în partea necesității încasării sumei de 50000 lei cu titlu de prejudiciu moral, statuând în acest sens asupra corectitudinii constatărilor din sentință și menționând că suma de 100000 lei, solicitată de partea vătămată, este exagerată și inadecvată stării materiale a inculpatului. În al doilea rând, Colegiul penal lărgit constată că recurentul a

omis în mod absolut de a-și motiva solicitările prin prisma a careva temeii pentru recurs din cele prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, ceea ce denotă că argumentele recurentului sunt neîntemeiate, or potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

În prezența circumstanțelor menționate, Colegiul penal lărgit conchide că recursul ordinar declarat de inculpat urmează a fi respins, ca inadmisibil.

Totodată, verificând motivele expuse de **procuror în recursul ordinar declarat**, raportate la circumstanțele cauzei, se constată că acestea sunt întemeiate și urmează a fi admise, din motiv că instanța de apel eronat a dispus achitarea inculpatului, bazându-se pe dispoziția art. 390 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, considerând că fapta ultimului nu este prevăzută de legea penală.

În acest context, Colegiul penal ține să remarce că art. 390 Cod de procedură penală stipulează exhaustiv temeiurile în baza cărora instanța adoptă sentința de achitare, în particular fiind vorba despre cazurile când: 1) nu s-a constatat existența faptei infracțiunii; 2) fapta nu a fost săvârșită de inculpat; 3) fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii; 4) fapta nu este prevăzută de legea penală; 5) există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei.

În mod implicit, sentința de achitare duce la reabilitarea persoanei, aceasta având dreptul la despăgubiri materiale, morale, precum și să fie restabilită în drepturile de muncă, de pensionare, locative și alte drepturi, în condițiile legii.

Soluția de achitare bazată pe temeiul că fapta nu este prevăzută de legea penală poate fi adoptată de instanțe doar când, în speță, se dovedește că fapta incriminată inculpatului nu este reglementată de legea penală și nu constituie infracțiune.

Însă, în cauza deferită judecătii, Colegiul penal lărgit constată că nu poate fi menținută soluția de achitare, aceasta nefiind incidentă cauzei. Această concluzie rezultă din modificările efectuate în Codul penal prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, intrată în vigoare la 16.09.2016. Respectiv,

conform noilor reglementări dispoziția art. 201/1 alin. (1) Cod penal a fost modificată și prevede că se consideră infracțiune de violență în familie acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin:

a) *maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății;*

b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei;

c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății.

Astfel, latura obiectivă a infracțiunii de violență în familie se exprimă prin cele trei modalități normative alternative, evidențiate supra.

Colegiul penal lărgit constată că potrivit rechizitoriului, Lupu Vasili a fost învinuit în faptul comiterii a cinci episoade de violență în familie, fiecare din ele soldat cu **vătămarea neînsemnată** a integrității corporale a victimei și însoțit de provocarea suferinței psihice.

În contextul modificărilor operate la art. 201/1 alin. (1) Cod penal prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, Colegiul penal lărgit constată că acțiunile inculpatului nu au cauzat vătămări de gradul prevăzut de norma incriminatorie (vătămare ușoară). În consecință, acțiunile lui Lupu Vasili, manifestate prin provocarea suferinței psihice părții vătămate, nu se întrevăd în dispoziția art. 201/1 alin. (1) Cod penal, în redacția Legii nr. 196 din 28.07.2016. **Această situație însă nu presupune existența unui temei de achitare a inculpatului, pe motiv că fapta lui nu este prevăzută de legea penală, așa cum a indicat instanța de apel, or fapta acestuia a fost săvârșită în momentul în care erau în vigoare prevederile art. 201/1 alin. (1) Cod penal, în redacția Legii nr. 167 din 09.07.2010, iar potrivit art. 8 Cod penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii.**

Totodată, urmează a se avea în vedere și prevederile art. 10 alin. (1) Cod penal, potrivit cărora legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a

acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

În acest context, este necesar de menționat că prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, anterior menționată, suplimentar excluderii calificativelor *manifestată verbal, care a provocat suferință fizică, psihică și prejudiciu moral* din art. 201/1 alin. (1) Cod penal, a fost introdusă răspundere contravențională, în temeiul art. 78/1 Cod contravențional, *pentru maltratare sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale*.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit apreciază că legea penală nouă este mai favorabilă pentru inculpat, deoarece îi ameliorează situația.

Potrivit art. 391 alin. (2), 332 alin. (2) Cod de procedură penală, *în cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional*.

În asemenea circumstanțe, Colegiul penal se raliază la concluziile instanței de fond, care just a determinat că procesul penal în privința lui Lupu Vasili urmează a fi încetat și că acesta urmează a fi recunoscut vinovat de comiterea contravențiilor prevăzute de art. 78¹ Cod contravențional, pe 5 episoade, totodată fiind corect stabilit că Lupu Vasili nu poate fi sancționat contravențional, deoarece a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere, contravențională, conform art. 30 alin. (2) Cod contravențional (în redacția legii de până la 01 august 2016).

În prezența acestor constatări, Colegiul penal conchide că soluția adoptată de către instanța de apel este una eronată, astfel decizia atacată urmează a fi casată total, cu menținerea sentinței, din motivul admitterii greșite a apelului.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 1), 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de către inculpat.

Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017, în cauza

penală în privința lui **Lupu Vasili Xxxxx**, cu menținerea sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, din 30 ianuarie 2017, prin care acesta a fost recunoscut vinovat de comiterea contravențiilor prevăzute de art. 78¹ Cod contravențional și liberat de răspundere contravențională, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție, cu încetarea procesului penal. Dispozițiile sentinței în partea acțiunii civile înaintate de către partea vătămată Lupu Elena la fel se mențin.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 07 noiembrie 2017.

Președinte Gordilă Nicolae

Judecător Covalenco Elena

Judecător Diaconu Iurie

Judecător Catan Liliana

Judecător Guzun Ion